

Skrevet om skabelsen. – Kalevala. Den finsk-karelske mytologi

Finlands svar på de homeriske digte, de islandske sagaer, Ossian og Nibelungenlied. – Kalevalla. Den finske ”folkemindesamler” Elias Lönnrot (1802-1884) søgte i 1820-erne at finde en finsk folkesjæl.

Han ledte ikke i den vestlige del af landet, for her dominerende svensk indflydelse. Han søgte blandt den finske almue mod øst, det daværende Karelen; Tavastaland, Savolax, Kajaanaland.

De mytologiske vers om Jordens skabelse blev fremført af to sangere, der i en næsten trancelignende bevægelse, rokkede frem og tilbage, mens en musiker undertiden ledsagede fremføringen med toner fra en kantele.

Elias Lönnrot samlede og nedskrev. Og i udkom 1835 ”Gammel-Kalevalla”, som dog ikke fik stor udbredelse. I 1849 udkom ”Ny-Kalevalla” med 22.800 vers inddelt i 50 sange, men nu på det finske sprog.

Finland havde dermed to væsentlige grundsten, der skulle til for at skabe og fastholde en nation. Folkesjælen og sproget var defineret. Den ”dannede klasse” antog nu også det finske sprog.

Kalevalla fik revolutionerende kulturel betydning. Finske kunstnere blev inspirerede af Kalevalla; b. la. Jean Sibelius, Akseli Gallen Kallela, Albert Edelfelt og Aleksis Kivi. John R.R. Tolkien lærte sig finsk ved at læse Kalevalla på originalsproget. Ligesom hans to elversprog, Eldarin og Sindarin, er baseret på finsk og walisisk.

I Hilka og Bent Søndergaards oversættelse af Kalevala og med Heli Hyttiä blændende illustrationer, fortælles i en trokæisk verserytme om skabelsens datter Luonnotar: ”*Blæsten blæste hende svanger, hun befrugtedes af havet. Hun bar moderlivets tyngde, bar den store, tunge mave, syv århundrede igennem og ni andre helt til ende*”.

Og videre fortælles om en vildand, der lagde seks guldæg og et æg af jern. Vildanden bygger nu sin rede på knæet af den svangre Luonnotar. På tredjedagen føler Luonnotar sig så varm, at hendes knæ begynder at ryste og jernægget falder ned i vandet og triller ud i havets bølger og går i stykker.

”Stykkerne de gik til gode, alle stumperne blev anvendt, thi den nedre del af ægget blev til jorden nedenunder, og den øvre del af ægget blev til himlen ovenover, æggeblommens øvre halvdel blev til solens lyse skive, æggevidens øvre halvpart blev til månens blanke flade, og det brogede i ægget blev til stjernerne på himlen, hvad der var af sorte pletter blev til himlens mørke skyer”.

Forudsætningerne for, at der kan skabes en nation og den består, er ikke grænsepæle eller vedtagelse af en grundlov. Betingelserne er en fælles folkesjæl, tale -, tone - og billedsprog, historie, flag og nationalhymne. Alt det skabte Finland på omkring 100 år. Nu manglede landet kun en lejlighed til, at blive en fri og selvstændig nation. Indtil 1809 havde det været underlagt Sverige, der efter Rusland.

Den russiske revolution 1917 gjorde det muligt. Men Finland måtte i 1918 gennem en borgerkrig samt tre krige 1939 – 1945. - Men det forblev og forbliver - en fri og uafhængig nation.

Tapio Juhl